

Zde stojím a nemohu jinak. Bůh mi pomáhej. Amen.“ Právě tato památná slova, sestry a bratři, pronesl německý reformátor Martin Luther, když měl před říšským sněmem obhajovat svou víru. Nebyla to víra nová. Byla to víra křesťanská, víra založená na apoštolském svědectví. Byla to víra oproštěná od pověrečných příměsí. Byla to víra znovu zformovaná, víra zbavená deformací, zbavená deformací byla to víra reformovaná.

Dnešek 31. října je v mnoha církvích označován a slaven jako den reformace. V roce 1517 přiblížil někdejší mnich Martin na dveře kostela ve Wittenberku kus papíru. Správně tušíte, že ten papír byl popsáný. Bylo na něm 95 bodů k diskusi, tzv. tezí. Martin Luther chtěl provokovat a to se mu podařilo. Sám se přiznává, že byl zaskočen bouří, jakou jeho myšlenky vyvolaly. Původně chtěl vytvořit pouze podklad pro debatu učenců, podařilo se mu však promluvit ze srdce početným zástupům. Nicméně nepředstavujme si Luthera jako nějakého náboženského blouznivce, který se zjitřenou myslí zasedne večer ke psacímu stolu a po ránu ihned běží s čerstvým spisem, s kladívkem a s hřebíky přišpendlit svůj výtvar na odiv veřejnosti. Luther postupoval uvážlivě. Těch papírů s tezemi nechal dopředu vytisknout vícero, a ani datum nezvolil náhodně. Chtěl zpochybnit odpustkový cirkus a blížící se záslužnické obřady zítřejšího dne. Na 1. listopad totiž připadá v římském církevním kalendáři svátek Všem svatých. Právě tohle univerzální datum se hojně využívalo k přímlovům všemožným světcům, neboť každý svatý má toho dne svátek...

„Zde stojím a nemohu jinak. Bůh mi pomáhej.“ Svůj postoj (a povšimněte si, že sem se slovíčko postoj skutečně hodí), tedy svůj postoj Martin Luther dlouho promýšlel. Zrál v něm po mnoho let a bylo to vlastně obrovské dobrodružství, jak se prohrabával onou hromadou středověkého církevního harampádí, aby se dostal k jádru věci. K životaschopné víře. Aby našel pevnou půdu pod nohama. Pevnou skálu, na níž bude moci postavit dům svého života beze strachu, že jej strhne příval. Bylo mu 22 roků, když ještě jako student filosofie byl coby poutník uprostřed polí zaskočen děsivou bouřkou. Dostal se zřejmě do samotného středu, kdy blesk a hrom udeří zároveň. Velmi se bál o svůj život, horlivě se modlil ke svaté Anně, před očima se mu vybavily zlé činy, které kdy spáchal. Tehdy učinil v duchu slib – když se zachráním, stanu se mnichem a napravím svůj život tak, aby se líbil Bohu. Bouří mladý Martin přečkal a skutečně vstoupil do kláštera augustiniánů eremitů. Druhou polovinu slibu však pořád ne a ne naplnit. „Kdy se můj život konečně Bohu bude líbit? Kdy konečně budu žít správně?“ Tyhle otázky jej trápily. Postil se, modlil se, dodržoval klášterní disciplínu, ale pořád si nebyl jistý. „Dělám dost pro svou spásu?“ Nikdo mu neporadil, nikdo jej nepovzbudil. Až teprve starodávňý apoštol Pavel přinesl jeho duši klid a mír. (Ano, není třeba hledat stále nějaké nové duchovní cesty, leckdy stačí prozkoumat cesty kdysi prošlapané. Vždyť naši předchůdci nebyli žádní hlupáci a Pán Bůh sledoval a vedl také jejich kroky.)

„Zde stojím a nemohu jinak. Bůh mi pomáhej.“ Pevný postoj víry vyčetl Martin Luther z Písma

svatého u apoštola Pavla. ***Jsme totiž přesvědčeni, že se člověk stává spravedlivým vírou bez skutků zákona.*** (28) To je ta kouzelná věta, která Martinu

Lutherovi učarovala. Stát se správným před Bohem, stát se spravedlivým není lidským výtvorem. Nikoliv dlouhé posty, nikoliv navršené modlitby, nikoliv nekonečné zkoumání sebe sama, zdali jsem už vykonal dost, zdali žiji správně, abych se mohl Bohu líbit. Pán Bůh mne má rád nikoliv na základě mých skutků. Bůh mě má rád na základě své lásky. Už nemusím o své místo v Boží blízkosti bojovat, neboť už vím, že se mi nabízí zadarmo. Je mi zadarmo nabídnuto a jen vírou stačí přijmout, že můj život má cenu. Žádný člověk nemá naplnění svého života ve svých rukách. ***Všichni zhřešili a***

jsou daleko od Boží slávy; jsou ale zadarmo ospravedlňováni jeho milostí.

(24)

Apoštol Pavel svým dopisem Římanům otevřel Martinu Lutherovi oči. Chcete-li, lze vyostřeně říci: Nejedná se o reformaci luterskou, jedná se o reformaci pavlovskou. Luther, Melanchton a další jenom oprášili, co před půldruhým tisíciletím sepsal největší křesťanský misionář Pavel z Tarsu. Pavel prošel přísnou a náročnou výchovou židovských farizejů, kteří se pořád hlídali, aby neučinili nic v rozporu s Mojžíšovým zákonem. Pavel zjistil, že před zákonem nemůže obstát, poněvadž pořád bude mít nějaké nedostatky. Luther zjistil, že před požadavky na dokonalou zbožnost také nemůže obstát, poněvadž pořád bude mít nějaké nedostatky. Jenže naštěstí Pán Bůh nečeká, až se lidé sami od sebe stanou správnými.

Nyní se však ukazuje Boží spravedlnost bez zákona, dosvědčována zákonem a proroky, napsal Pavel.

(21)

Přesně v apoštolových šlépějích začal Luther objevovat po celé Bibli, že milující Bůh přijímá lidi bez předběžných podmínek. V žalmech si žalmista nařiká nad svým nepodařeným životem a Hospodin mu pomáhá a viny odpouští bez nějakých složitých úkonů a podmínek. Abraham byl jedním z mnoha starověkých kočovníků namočených do všelijakých podvůdků, obchodních čachrů a ozbrojených konfliktů, ale vírou se chytil Boží náklonnosti a věřil, že i přes vysoký věk se dočká potomstva a tomuto potomstvu že se bude dobře dařit na zemi. Abraham nevěřil ve své zásluhy a výkony, věřil, že Bůh dává lidem šanci. Věřil Bohu a to mu bylo započteno za spravedlnost. Dobře činil tehdy, když důvěřoval a věřil Stvořiteli, všechny ostatní dobré skutky lze odložit. A Luther četl Bibli dál a nacházel další a další doklady vysvobození z nátlaku požadavků, norem a předpisů. Proroci vysvětlovali zpronevěřilému lidu, že je má Pán Bůh pořád rád. Je to podivné, ale je tomu tak. Bůh pracně nehledá, kdo je ve světě dost dobrý a koho by on mohl milovat. Bůh si své milované nehledá, on je vytváří. Každý zrozený člověk je Bohu milý, přestože stihne mnoho pokazit.

„Zde stojím a nemohu jinak. Bůh mi pomáhej.“ Tuhle památnou větu pronesl Martin Luther na říšském sněmu ve Wormsu. Před knížaty, hrabaty, před biskupy a učenci, před papežovými pověřenci zopakoval, co se stalo pevnou skálou jeho života. Čtveré „pouze“ se stalo sloupy protestantismu. (1) Pouze Boží láska dává našim životům smysl, nikoliv naše výkony a zásluhy. (2) Pouze Písmo svaté nám stačí k věrnému poznání Boha, nikoliv všelijaké dodatečné návody, podmínky a úkoly. (3) Pouze Kristus zaplatil za naše viny, nemusíme si za spásu připlácet u církevních hodnostářů. (4) Pouze víra nám stačí, abychom se Boží záchranné nabídky chopili, zmocnili se ji naplno a radovali se z ní. Sola gratia, sola scriptura, solus Christus, sola fide.

Vidíte, jak věrně se podnes držíme pravdy vyčtené z Pavlova listu Římanům. (Ale abych nekřivdil katolíkům. Přibližně v téže době jako Luther žila v habsburském Španělsku horlivá a zbožná žena Terezie z Avily. Luthera vůbec neuznávala, věrně se držela papeže, ale ve svých upřímných modlitbách dospěla vlastně k témuž poznání jako německý reformátor. „Zažeň co svírá, děsí a tlačí, přidrž se Pána, víra ti stačí. Zažeň co svírá, děsí a tlačí, v samém Bohu máš dost.“ Vyznává Terezie shodně s Lutherem.)

„Zde stojím a nemohu jinak. Bůh mi pomáhá.“ Sestry a bratři, jsou to dávné boje, o nichž hovořím. Pavel proti zákonickému chápání Stvořitelovy lásky. Martin Luther proti záslužnickému chápání spásy a Kristova evangelia. Jaký zápas vedeme dnes my? A zde vás možná překvapím – je to podobný boj. Lidé přece pořád zkoumají, jaký život je správný, kdy člověk může být spokojený se svou životní cestou, jaké jednání má smysl, co z náplně našich dnů obstojí a co nestojí za nic a shoří jako papír. A je na pováženou, že se nám dnes a denně nabízejí odpovědi ze stejného soudku, jako se nabízely Pavlovi a Lutherovi. „Člověče, musíš dělat to a či ono. Prosaď se, uplatni. Buď úspěšný. Podej výkon, aby si tě okolí vážilo. Získej si cenu tím, co dokážeš, tím, co máš, tím koho a co ovládáš. Zařaď se mezi ty, kdo jsou v proudu a na úrovni.“ Jenom lehce obměním Lutherovy otázky: „Čím si člověk polepší svůj život? Čím zachrání svůj život před propadem do marnosti?“ A jenom lehce obměním Lutherovy odpovědi. Nejsou to lepší výplaty a bohatější nákupy, co učiní náš život lepším. Nejsou to pestřejší zážitky na dovolených a na sportovištích, pestřejší zážitky na estrádách a večírcích. Náš život před nesmyslností nezachrání naše úspěchy, ani naše dobře vychované a úspěšné děti. A plný život není zaručen lepším zdravím a pevnější kondicí. Náš život nezískává hodnotu tím, čeho dosáhneme. Náš život už hodnotu má. Bůh nás má rád. Tak to hlásal Ježíš. Bůh nás má rád – a dodám zde ono otřepané – takové, jací jsme. Uprostřed honiček a bezcílného těkání dnešní doby se nacházíme v Boží lásce. Zde stojíme a nemůžeme jinak. Bůh nám pomáhá. Amen.

Genesis 15,1-6 130; 175; 446; 677 Matouš 7,24n

Kázání na Den reformace v neděli 31. října 2010.